

בגודל הקודש וקודש הקדשים, מפני שאותם אמות אינם כוללים את עובי הכתלים. ולרבי יוסי לא היתה אלא פרוכת אחת, שנא' "והבדילה הפרוכת לכם וכו'".

כתיב "והבית אשר בנה המלך שלמה לד' שישם אמה ארכו, ועשרים רחבו, ושלושים אמה קומתו", ואורך ההיכל הוא "וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל", ועל קודש הקדשים כתיב "ולפני הדביר עשרים אמה אורך ועשרים אמה רוחב ועשרים אמה קומתו". ומדות המקדש כולו כולל הכתלים הם מאה אמה על מאה אמה, בגובה מאה אמה, והיינו כותל האולם ה' אמות, ורוחב האולם י"א אמות, וכותל ההיכל ו' אמות, ואורך ההיכל מ' אמות, ואמה טרקסין, ועשרים אמה אורך קודש הקדשים, וכותלו ו' אמות, והתא (-ציע שנמצא אחרי בית הכפורת) ו' אמות, וכותלו ה' אמות.

נ"ב: איסי בן יהודה אומר חמש מקראות בתורה (אבל בנביאים יש גם הפסוק הנ"ל בענין אמה טרקסין) אין להם הכרע: "אם תיטיב שאת" אם הכונה לסליחה או לנשיאת עון. "ארבעה גביעים משוקדים כפתוריה ופרחיה" -אם הגביעים משוקדים או הכפתורים והפרחים. "וצא הלחם בעמלק מחר אנוכי ניצב" אם הכונה להלחם מחר, או להלחם מיד. "וברצונם עקרו שור ארור אפם כי עז", אם אפם ארור או שהשור של שכם הוא מארור כנען. "הנך שוכב עם אבותי וקם העם הזה וזנה" אם הכונה שיקום לתחית המתים, או שהעם יקום ויזנה. והא דכתיב "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים", רב חסדא מסתפק אם עולות היינו כבשים וזבחים היינו פרים, או ששניהם פרים, ואיסי בן יהודה לא מסתפק בזה.

כניסת הכה"ג לקודש הקודשים - הפרוכת החיצונה היתה פרופה מן הדרום (כפולה לכיון החיצוני ותפוסה בקרס של זהב כדי שתהיה פתוחה), והפנימית מן הצפון, לרבנן דס"ל שהיו ב' פרוכות. והכה"ג היה מהלך בין הפרוכות עד שמגיע לצפון, ושם כשנכנס לחלל קודש הקדשים היה הופך את פניו לדרום, ומהלך י' אמות (שהרי היו בקודש הקדשים י' אמות מכל צד של הארון, והבדים היו מגיעים עד הפרוכת, וביניהם ב' אמות וחצי של הארון) כשהפרוכת משמאלו עד שהגיע למקום הארון (דאיירי בבית שני שלא היה הארון, שהרי גזזו יאשיהו יחד עם צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן ושקדיה ופרחיה וארגזו ששיגרו פלישתים דורון לאלוקי ישראל), ונתן

יעשה בטומאה. ועיין בתוס' (ד"ה דוחה) שביארו מחלוקת ת"ק ור"י בדרשות.

המשך סדר הקטרת הקטורת

לעיל (מ"ז. - מ"ט:) נתבאר סדר ודיני חפינת הקטורת בחוץ ונתינתה לתוך הכף, ונטילת גחלים מהמזבח ע"י מוחתה, שאח"כ היה הכהן גדול לוקח את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו והולך לקודש הקדשים. ולהלן יבואר סדר הליכתו לקודש הקדשים, וסדר הקטרת הקטורת ע"ג הגחלים.

נ"א: מקום הליכת הכה"ג בהיכל - לרבי יהודה היה מהלך בדרום בין המזבח למנורה, דסבר שפתח הפרוכת החיצונית בדרום היה והפנימית מן הצפון. ולא היה הולך בין מנורה לכותל כדי שלא יתלכלכו בגדיו מעשן המנורה שהשחיר את הכותל.

ולרבי יוסי היה מהלך בצפון בין שלחן לכותל, דסבר שפתח הפרוכת בצפון היה וס"ל שהיתה רק פרוכת אחת וכדלהלן, והוא מודה שפרפיתיה היתה בצפון ושם הכניסה לקודש הקדשים. ולר"מ היה מהלך בין שלחן למזבח, דס"ל כר' יוסי שהפתח היה בצפון, אמנם לא היה יכול ללכת בין שלחן לכותל מפני שהיו מונחים שם השולחנות ו' שולחנות שעשה שלמה, דכתיב בהו' "חמש מימין וחמש משמאל", ואין לומר שהכונה מימין ומשמאל לפתח, דהתורה אמרה שהשלחן יהיה בצלע צפון, אלא שלחן של משה באמצע וחמש מימין וחמש משמאלו, וס"ל שהיו מונחים מצפון לדרום, וכיון שכל שלחן היה אורכו ב' אמות, היו מוכרחים להצמיד את השלחן הפנימי לכותל כדי שהשלחן האחרון ג"כ יהיה כולו בצפון, שהרי ההיכל רחבו כ' אמה, וללישנא בתרא היו מונחים ממזרח למערב, ומ"מ סבר ר"מ דכיון שהפתח היה שם אינו דרך ארץ למיעל להדיא אצל הכותל הצפוני כשכל הדרך עיניו ניזונות מבית קדשי הקדשים דרך הפריפה שכנגדו. (ורבי יוסי סובר שישראל חביבים לפני ד' שאינם זקוקים לשליח אלא כל אחד מתפלל על עצמו, הלכך חביב שלוחן להכנס ישר).

נ"ב. מקום הכניסה לקודש הקדשים -

לרבנן היה מהלך עד שמגיע לבין ב' הפרוכות המבדילות בין הקודש ובין קדשי הקדשים וביניהם אמה. והטעם שעשו ב' פרוכות, מפני שנסתפקו אם קדושת "אמה טרקסין" - לשון פנים וחוץ, והיינו כותל מחיצה שהפסיקה במקדש ראשון בין הקודש לקודש הקדשים, האם דינה כלחוץ או כלפנים, דכתיב "ודביר היא המחיצה בתוך הבית מפנימה הכין ליתן שם את ארון ברית ד' ", והספק הוא אם המילה מפנימה היא סוף המשפט שלפניו, או תחילת המשפט שאחריו, ואמנם אמה זו לא היתה מכלל האמות שמנו

נ: תמורה בפר יוה"כ - רבי אלעזר מסתפק אם פר יוה"כ עושה תמורה או לא, ואף שהמתכפר הוא עושה תמורה, מ"מ יש להסתפק אם הכהנים מתכפרים מקופיא - כפרתם צפה ע"ג כפרתו של כה"ג, ואין הקרבן נקרא על שמם אלא הוא קרבן יחיד, או שהם מתכפרים בקביעותא כמו בקרבן שאחרים הפרישו בשבילם. ואף שהכה"ג היה מביא את הפר משלו, ולא משל ציבור, ולא משל הכהנים, ואם הביא פסול, דכתיב ג' פעמים "אשר לו", מ"מ התורה הפקירה לגבי הך כפרה את הפר לגבי אחיו הכהנים.

אמר רבי יוחנן המקדיש עבור חבירו המקדיש הוא מוסיף חומש דכתיב "ואם המקדיש", והמתכפר הוא עושה תמורה ואם המזיר המקדיש אינה תמורה, דאין ממירין בשל אחרים, והתורם משלו על של חבירו טובת הנאה שלו לתתה לכל כהן שירצה.

חילוקי דינים בין הקרבן לבין תמורתו - חומר בזבח מבתמורה שנוהג ביחיד כבציבור, ודוחה שבת וטומאה (והיינו בקרבן ציבור), ועושה תמורה (והיינו בקרבן יחיד, ואילו של אהרן וקרבן פסח דוחים שבת וטומאה ועושים תמורה, אך י"א שאין שוחטים את הפסח על היחיד, ובפר יוה"כ הגמרא הסתפקה לעיל אם עושה תמורה), משא"כ בתמורה. וחומר בתמורה מבזבח שחלה קדושת הגוף על בעל מום קבוע בשעת התמורה, ואם בא לחללה אינה יוצאה לחולין אלא לענין זביחה ואכילה בלבד אבל לא ליגזז וליעבד, דאין חילוק לענין תמורה בין תם לבעל מום, משא"כ בזבח שאם הקדישו לפני שהומם אינו יוצא ע"י פדיון ליגזז וליעבד, אבל אם קדם מומו להקדשו לא חלה עליו אלא קדושת דמים ויוצא בפדיונו להיות חולין גמורין. ובכור ומעשר חלים על בעל מום קבוע, דבכור קדושתו מרחם בין תם בין בעל מום, וכן במעשר כתיב "לא יבקר בן טוב לרע", ואינם יוצאים לחולין ליגזז וליעבד, בכור אין לו שום פדיון דכתיב בבכור, לא תפדה", וכן במעשר כתיב "לא יגאל".

נ"א. חגיגה נחשבת קרבן ציבור משום שהיא באה בכנופיא - כשעולים לרגל, משא"כ פסח שאף שפסח ראשון בא בנופיא, פסח שני לא בא בכנופיא.

פסח ראשון דוחה שבת וטומאה, ופסח שני לת"ק דוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה, שהרי כל מה שנדחה לפסח שני זה בגלל הטומאה. ולרבי יהודה דוחה אף את הטומאה, דכתיב "ככל חוקת הפסח יעשו אותו", והתורה החזירה עליו לעשותו בטהרה, אבל אם לא זכה

את המחלתה במקום שהיה אמור להיות בין שני הבדים.

צבר את הקטורת על גבי גחלים כדי שהעשן לא יעלה מיד, (וי"א שמפזרה), ונתמלא כל הבית כולו עשן, ו"א שצוברה מכיוון פנים קודש הקדשים לכיוון גופו, וי"א איפכא, ומסתברא כדעה ראשונה מהמשנה בתמיד שמלמדין אותו להזהר שלא יכווה.

נ"ג. לא היה מתקן מבחוץ ומכניס לבפנים דכתיב "ונתן את הקטורת על האש לפני ד' ", והא דכתיב "כי בענן אראה על הכפורת" לומדים מזה שצריך לתת בקטורת מעלה עשן, וכן לומדים מדכתיב "וכסה ענן הקטורת את הכפורת" שנותן בה מעלה עשן (-עשב שגורם לעשן לעלות זקוף כמקל). לרב יוסף הפסוק הראשון מלמד שיתן עלה של מעלה עשן, והשני מלמד שיתן עיקר (-שורש) של מעלה עשן. ולאביי הפסוק הראשון מלמד שיתן את העיקר, שהוא היה גורם שהעשן מיתמר ועולה כמקל עד התקרה ואז הוא יורד בצד הכתלים עד שנתמלא הבית עשן, והפסוק השני מלמד שיתן עלה של מעלה עשן. ולרב ששת פסוק אחד מדבר על יוה"כ והשני על שאר ימות השנה, (וא"צ פסוק אחד לאהל מועד שבמדבר, ועוד פסוק לשילה וביהמ"ק, דהא כתיב "וכן יעשה לאהל מועד השוכן איתם" למקום שיהא שכני אתם יעשו כן"). ולרב אשי פסוק אחד למצוה והשני מלמד שזה לעיכובא. ולרבא פסוק אחד לעונש ואחד לאזהרה, וכן מבואר בברייתא, עוד מבואר בברייתא שהאזהרה נאמרה לפני מיתת בני אהרן, והעונש נאמר אחרי מיתתם, (והם נענשו מפני שהורו הלכה בפני משה רבם, שדרשו שאע"פ שיורדת אש מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט, דכתיב "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח", ואע"פ שהורו כראוי נענשו על שלא נטלו רשות). והצדוקים דרשו מדכתיב "כי בענן אראה על הכפורת" שישים את הקטורת על הגחלים בחוץ ורק אח"כ יכניס.

אם לא נתן בה מעלה עשן או שחיסר אחת מכל סמניה חייב מיתה, ודין זה הוא גם היכא שאינו מתחייב על ביאה ריקנית וכתיב ואל יבוא ולא ימות, כגון ששגג בביאה ריקנית והזיד בהקטרה חסירה, ואין עונש מיתה על השוגג, או שהכניס ב' הקטרות בביאה אחת וחיסר באחת מהם.

יצא ובא לו דרך בית כניסתו לאחריו, כפי שעשה שלמה כשחזר מהבמה בגבעון לירושלים, וכן כהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם כשהם יוצאים מצדדים פניהם והולכים, וכן תלמיד הנפטר מרבו יצדד פניו וילך, וכשרבי אלעזר היה נפרד מרבי יוחנן, אם ריו"ח היה הולך היה רבי אלעזר מתכופף במקומו עד שלא היה רואה את ריו"ח, ואם רבי אלעזר היה הולך, היה הולך לאחריו עד שלא היה רואה אותו ריו"ח, ורבא כשהיה נפרד מרב יוסף היה הולך לאחריו עד שרגליו היו נפצעות ומתלכלכות בדם הפצעים, וכשאמרו זאת לרב

יוסף שהיו סגי נהור אמר יה"ר שירום ראשך ראש הישיבה על כל כך זה.

נ"ג: המתפלל צריך שיפסיע ג' פסיעות **לאחוריו** ואח"כ יתן שלום, ואם לא עשה כך עדיף שלא היה מתפלל מפני שנראה כמי שלא נטל רשות ללכת. וימתין שם לפני שיחזור, דאם חוזר לאלתר דומה לכלב ששב אל קיאו, ונותן שלום לימין ואח"כ לשמאל, וימין היינו של הקב"ה שהיא שמאל שלו, ואביי ורבא פסעו את ג' הפסיעות בכריעה אחת.

ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון -בהיכל, יהי רצון מלפניך ד' אלוקינו שתהא שנה זו אם שחונה תהא גשומה, ולא תפסק המלכות מיהודה, ולא יהיו עמך ישראל צריכים להתפרנס זה מזה, ולא תכנס לפניך תפילת עוברי דרכים.

ולא היה הכה"ג מאריך בתפילתו, שלא להבעית את ישראל, ומעשה בכה"ג שהאריך בתפילתו שהתפלל על ישראל ועל ביהמ"ק שלא יחרב, והבעית את אחיו הכהנים שחשבו שמת.

משניטל הארון אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים (-דוד ושמואל), גבוהה מן הארץ ג' אצבעות, ועליה היה נותן את הקטורת. והא דתניא שהארון ניטל, היינו כמ"ד שהארון נלקח לבבל ע"י נבוכדנצאר, דכתיב "ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצאר ויביאהו בבלה עם כלי חמדת בית ד' ", וי"א שהארון נגנז במקומו דכתיב "ויראו ראשי הבדים מן הקודש על פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו שם עד היום הזה" (ורבה מוכיח ש"עד היום הזה" אין הכונה לעולם, דהא כתיב "וישב היבوسی את בני בנימין עד היום הזה", וכתיב "על ההרים אשא בכי ונהי וכו' כי נצתו מבלי איש עובר וכו' מעוף השמים ועד בהמ"ה בהמה בגימטריא נ"ב" והיינו נ"ב שנים מגלות צדקיהו עד שעלו לבנות הבית בזמן מורש, ורבי יוסי אומר ששבע שנים נתקיימה הקללה "גפרית ומלח" בארץ ישראל, וגם היכא דכתיב "שם עד היום הזה" אין הכונה לעולם). וי"א שהארון היה גנוז בלשכת דיר העצים.

נ"ד. בדי הארון היו בולטים בפרוכת כלפי חוץ ונראים כשני דדי אשה.

ראית הכרובים בבית המקדש - בשעה שהיו ישראל עולים לרגל מגלים להם את הפרוכת ומראים להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה ואומרים להם ראו חביבתכם לפני המקום כחיבת זכר ונקיבה, והא דכתיב "ולא יבואו לראות כבלע את הקודש" והיינו בשעת הכנסת הכלים לכסוי שלהם שאע"פ שהלויים היו נושאים את כלי הקודש בכתף לא היו רשאים להכנס כשהיו מפרקים את הארון והמזבח כדי להסיעו ממקומו עד שהיו אהרן ובניו מכסים אותו, זה היה במשכן שהיו שם ככלה בבית אביה שאין גסים זה בזה, אבל במקדש ראשון היו ככלה בבית חמיה שאינה צנועה מבעלה, ובבית המקדש השני היו כאשה שנתגרשה וחזרה שחזרה לחיבתה הראשונה ככלה בבית אביה,

ואיירי במקדש ראשון ולא היתה שם פרוכת אלא איירי בפרוכת שכנגד הפתחים (שהיו בביהמ"ק השני י"ג פרוכות, ז' לז' שערים, אחת לפתחו של היכל, אחת לפתחו של אולם, שתים בדביר במקום אמה טרקסין ושתים כנגדם בעליה לחצוץ בין עליית ההיכל לעליית בין קדשי הקדשים, וכמו שבמקדש שני היו פרוכות כנגד הפתחים, ה"ה במקדש ראשון). וי"א דאיירי במקדש שני ואף שלא היו כרובים היה שם צורת כרובים מצויירים בכותל במיני סממנים, ובשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים מעורים זה בזה והוציאום לשוק ע"י שקילפום מן הכותל וזלזלו בכלל ישראל, ועל זה נאמר "כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה".

נ"ד: אבן השתיה - שממנה הושתת העולם, כחכמים דס"ל שמציון נברא העולם -שציון נבראת תחילה וסביבה נדבקו רגבים עד סוף העולם מכל צד. ולר"א העולם נברא מאמצעיתו. ולרבי יהושע נברא מן הצדדים שבתחילה נבראו ד' הצדדים ונמתח מכל צד עד שנדבק באמצע. ולרבי יצחק אבן ירה הקב"ה בים ומומנו נשתת העולם. לחכמים אף תולדות השמים מציון נבראו, ולר"א הגדול משמים נבראו תולדות השמים, ומהארץ נבראו תולדות הארץ.

סדר ההזאות מדם הפר והשעיר

אחרי שהכה"ג היה מתודה על הפר, היה עושה את הגורל על שני השעירים, ואח"כ היה מתודה וידוי שי על הפר ושוחטו, ואח"כ היה מכניס את כף והמחתה, ונותן את הקטורת על האש, וכפי שנתבאר לעיל (ל"ז - נ"ד). ולהלן (נ"ד - נ"ט) יבואר סדר המשך העבודות, שהם הזיה מדם הפר על הכפורת, ואח"כ שחיטת השעיר ונתינה מדמו על הכפורת, ואח"כ נתינה מדם הפר על הפרוכת, ואח"כ היה מערב את דם הפר והשעיר ונותן מהם על קרנות המזבח הפנימי, ואח"כ היה נותן מהם על ראש המזבח הפנימי, ואח"כ היה שופך את השיריים על יסוד מערבי של המזבח החיצון, וכדלהלן.

נטל את דם הפר ממי שהיה ממורס בו.

נכנס למקום שנכנס קודש הקדשים, ועמד במקום שעמד בין הבדים.

נ"ה. והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה, ולא היה מתכוון להזות לא למעלה לחודה העליון של הכפורת ולא למטה מאמצע עובי הכפורת, אלא כמצליף כל ח' ההזאות זו תחת זו, והיינו כמנגדנא כמכה ברצועה שמתחיל בכתפים ויורד למטה, והיה מזה כנגד עוביה של הכפורת. כשהיה מזה למעלה מצדד גב ידו למטה וכשהוא מזה למטה מצדד ידו למעלה וכולם נופלות לארץ, דכתיב "והזה אותו על הכפורת ולפני הכפורת" וזה מיותר שהרי אפשר ללמוד הזאות שעיר מהזאות פר כפי שלומדים משם את מספר ההזאות (וכדלהלן), בשלמא למעלה דשעיר איצטרך לומר שמזים למעלה הזאה אחת דכתיב "והזה אותו" ובפר לא פירש שזה הזאה אחת, אלא למטה דשעיר למאי איצטרך, אלא לומדים שכמו שלפני הכפורת אין הכונה על ד"לפני" על הארץ משמע, גם על הכפורת אין הכונה על. ומ"על פני הכפורת קדמה" דכתיב בפר לומדים שכל מקום שנאמר "פני" הכונה לצד מזרת.

מנין ההזאות - בין בפר בין בשעיר מזים אחת למעלה ושבע למטה, דכתיב בפר "ולפני הכפורת יזה שבע פעמים" והיינו שבע למטה, ונאמר בשעיר "וזהה אותו על הכפורת" והיינו אחת למעלה, ולומדים למטה דשעיר מלמטה דפר, ולמעלה דפר מלמעלה דשעיר, ואין לומדים למטה דשעיר מלמעלה דשעיר, ולמעלה דפר מלמטה דפר, (דעדיף ללמוד פר מפר ושעיר משעיר), דהזאותיהם הוקשו זה לזה דכתיב 'ועשה אותו כאשר עשה לדם הפר'.

וכך היה מונה - אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים וכו' דברי ר"מ, ר"י אומר אחת, אחת ואחת, שתיים ואחת וכו', ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה כפי שרגילים באותו מקום למנות את הכלל תחילה או את הפרט תחילה, כגון עשרים ושתיים או שתיים ועשרים. והטעם שמונה הזאה ראשונה עם כל הזאה, ר"א אמר כדי שלא יטעה בהזאות, ולריו"ח לומדים זאת מדכתיב "ולפני הכפורת יזה" לימד על הזאה ראשונה שצריכה מנין עם כל אחת ואחת, ונ"מ כשלא מנה ולא טעה דלריו"ח זה מעכב דהא כתיב חוקה.

יצא והניח את הדם שנשאר על כן הזהב שבהיכל.

שחיטת השעיר והזאת דמו - הביאו לו את השעיר שחטו וקיבל במזרק את דמו, נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד, והזה ממנו ומנה כמו שעשה בדם הפר, יצא והניחו על כן הזהב השני שבהיכל, ואח"כ היה נוטל את דם הפר כדי להזות ממנו על הפרוכת מבחוץ וכדלהלן. ולרבי יהודה לא היה שם אלא כן אחד בלבד, ולכן היה נוטל תחילה את דם הפר ואח"כ מניח את דם השעיר.

טעמא דרבי יהודה שלא היה אלא כן אחד

כפי שנתבאר לעיל לאחר ההזאה מדם הפר היה הכה"ג מניחו על כן מיוחד שהיה בהיכל לצורך כך, והיה שוחט את השעיר ומזה גם ממנו כמו מדם הפר, ונחלקו רבנן ור"י אם היה כן נוסף לדם השעיר, או שהיה רק כן אחד והיה צריך ליטול תחילה את דם הפר ואח"כ להניח את דם השעיר. ולהלן יבואר האם טעמו של רבי יהודה הוא מחשש שיתחלפו המזרקות של הפר והשעיר בטעות, וכדי לבאר דבר זה הגמרא דנה מדוע לפי רבי יהודה לא היו במקדש שופרות מיוחדים לקיני חובה, האם הטעם הוא מחשש איחלופי, או מחשש שימות אחד מהבעלים של החטאות, ואם הטעם הוא מחשש שימות אחד מהם צריך לבאר למה לא יוציא מעות כשיעור שנתן מי שמת ומדין ברירה נאמר שהוברר שמה שהא נתן יצא.

הגמרא רצתה לבאר שטעמו הוא שמא יתחלפו המזרקות בטעות, וס"ל שאף אם יכתבו איזה מזרק של הפר ואיזה של השעיר חוששים לאיחלופי, כדמצינו שבשופרות שהיו במקדש (כדלהלן) לא היה שופר לקיני חובה, והגמרא הבינה שזה מחשש שמא יתחלפו קיני חובה בנדבה, ואם יתחלפו השופרות יפסלו הקינים, מפני שקיני חובה אחת לעולה ואחת לחטאת, ובנדבה כולם עולות, ואין מעשה עולה ומעשה חטאת שוים.

והגמרא דוחה שהרי על שאר השופרות כן היו כותבים, ובהכרח שגם לר"י אין חוששים לאיחלופי כשכותבים.

ולכן הגמרא מבארת שגם לר"י סומכים על הכתיבה, אמנם ביום הכיפורים משום חולשא דכה"ג לא סמכינן אכתיבה וממילא חיישינן שמא יתחלף דם הפר בדם השעיר, ומהאי טעמא לא סמכינן גם על הסימן שדם השעיר חיור ושל פר סומק, אבל אין סומכים על הסימן שכמות הדם של פר מרובה משל שעיר, וצריך לקבלו כולו דכתיב "ואת כל הדם ישפוך אל יסוד מזבח העולה", דשמא ישפך ממנו ויהיו שווים בכמות.

נ"ה: י"ג שופרות היו במקדש והיה כתוב עליהם תקלין חדתינ (של אותה שנה, שמי שלא הביא שקלו באדר ומביאו אח"כ מניחים אותו בשופר זה והגזברים היו נותנים אותם בלשכה ותורמים מהם בפרוס הפסח בפרוס עצרת ובפרוס החג), תקלין עתיקין (של מי ששוקל במקום השנה שעברה, והגזברים נותנים אותם לשיירי הלשכה של אשתקד, ומהם בונים חומת העיר ומגדלותיה), קינין (-תורים), גוזלי עולה (בני יונה, והם עולות, וכן הקינין, והיינו לרבי יהודה שלא היו שופרות לקיני חובה), עצים -המתנדב עצים נותן מעות לאותו שופר ולא יפחות משני גזירין, לבונה - המתנדב לבונה נותן מעות לאותו שופר ולוקחים מהם לבונה ומקטירים אותה נדבה על מזבח החיצון, זהב לכפורת –לכלי שרת והן המזרקות הקרויין כפורי זהב, שהמתנדב זהב נותן מעות לאותו שופר, וששה שופרות של נדבה לקיץ המזבח, מכל החטאות והאשמות שדינם שירעו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה, והיה שופר מיוחד לכל בית אב, וכל אחד מכיר את יומו ולוקח ממנו אם המזבח בטל. וסובר רבי יהודה שלקיני חובה של זב וזבה ויולדת או מטמא מקדש לא היה שופר כפי שהיה לקיני נדבה, שהכהנים לוקחים במעות קינים ומקריבים אותם, אלא היו נותנים המעות ליד כהן, גזירה משום חטאת שנדע שמתו בעליה שדינה ללכת לים המלח וזה יפסול את כל התערובת, אבל בלא שנדע שמת לא חיישינן לומר כן, שהרי השולח חטאתו ממדינת הים מקריבים אותה בחזקת שהוא קיים.

נ"ו ואין לומר שאם בעל החטאת מת נברור ד' זוזי מדינה (שיש ח' מהן בזוזי צורי, והם דמי בהמה אחת) ונזרוק למים, דר"י **לית ליה ברירה** -שאין סומכים על ברירה להתיר איסורים, דמהאי טעמא אמר ר"י (כדתני איו) שאם כבר בא חכם יכול אדם להתנות על העירוב ולומר שאם הוא בא למזרח עירובו למזרח, ואם בא למערב עירובי למערב, אבל לפני שבא החכם אינו יכול להתנות, וכן אינו יכול להתנות שילך למקום שירצה כשבאו ב' חכמים א' למזרח וא' למערב, דר"י לית ליה ברירה, והעירוב צריך לחול כבר בבין השמשות.

הפרשת תרומות ומעשרות בלוקח יין מבין הכותים - הלוקח יין מבין הכותים לפני שגזרו עליהם, ואין לו כלים להפריש לתוכם תרומות ומעשרות בערב שבת עם חשיכה, לר"מ הוא יכול לומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הם תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני, ומיחל

ושותה מיד (-מחלל את המעשר שני על המעות כדי לתקן מה שבידו), וכשיהיו לו כלים יפריש את התרומה והמעשר, דיש ברירה. ולרבי יהודה ורבי יוסי ור"ש אין לעשות כנ"ל, והגמ' אומרת שמזה אין ראייה שרבי יהודה סובר שאין ברירה, די"ל שטעמו משום שמא יבקע הנוד ונמצא שזה טבלים למפרע, (ור"מ לא חושש לזה דאפשר למסר לי לשומר).

ההזאות מדם הפר והשעיר על הפרוכת מבחוץ

לאחר ההזאות מדם הפר והשעיר לפני ולפנים היה מזה מהדם גם כנגד הפרוכת מבחוץ, וכדלהלן.

היה מזה מדם הפר על הפרוכת כנגד הארון מבחוץ, אחת למעלה ושבע למטה, והיינו כמצליף וכן"ל, והיה מונה אחת ואחת וכו' כנ"ל. ואח"כ היה נוטל את דם השעיר ומניח את דם הפר ומזה כמו מדם הפר. ואח"כ היה מערה את דם הפר לתוך דם השעיר, ושופך את הדם מהכלי המלא לכלי הריקן. ומקור הזאות אלו הוא מדכתיב "וכן יעשה לאוהל מועד" שיזה על הפרוכת כמו שהזה בפנים, והא דכתיב "השוכן אתם בתוך טומאתם" היינו שאפי' בשעה שהם טמאים (כמו השתא בזמן הגלות) שכינה עמהם.

נ"ז. אף שדבר הנלמד מהקש אינו חוזר ומלמד בהקש לענין קדשים, מ"מ הכא שלומדים אחת למעלה של פר ושבע למטה של שעיר בהזאות שבפנים ע"י הקש ילפינן הזאות שבחוץ בהקש מהזאות שבפנים, י"א שדבר שמקצתו אינו נלמד בהקש כגון הכא שרק מנין ההזאות נלמד בהקש ולא עצם ההזאות, חוזר ומלמד בהקש, ולחולקים צ"ל שלומדים את המקומות זה מזה ואילו בהקש הראשון למדו את הבהמות זה מזה, או שלומדים חוץ מפנים יחד והיינו שלומדים אחת למעלה של פר ושבע למטה של שעיר בפנים ובחוץ יחד, כיון שגם את שבע למטה של פר ואחת למעלה של שעיר שנכתבו מפורש לומדים, ורק היכא שמריך ללמוד רק את הדבר שנלמד בהקש אומרים שדבר הלמד בהקש אינו חוזר ומלמד בהקש.

הזאה על הפרוכת ביוה"כ ובפר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז, אינה על הפרוכת ממש אלא כנגד הפרוכת, ואם נגעו נגעו. ור"א ברבי יוסי אומר אני ראיתיה ברומי והיו עליה כמה טיפי דמים, ומפרש בגמ' שראה כמה טיפי דמים כסדרם מלמעלה למטה שהם של יוה"כ, וכמה שלא כסדרם שהם של פר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז.

נתערבו הדמים של פר ושעיר

סדר המתנות הוא להזות מדם הפר בפנים ואח"כ מדם השעיר, ואח"כ מזה מדם הפר בחוץ ואח"כ מדם השעיר, ואח"כ נותן מן הדם על המזבח הפנימי. הגמרא מבארת מה יעשה היכא שנתערבו הדמים יחד, כיצד יעשה כדי שיהיה ודאי שעשה את כל ההזאות הנצרכות לפי הסדר.

אם נתערב לפני ההזאות אינו יכול להזות פעם אחת שיעלה לשתיהם, דבעינן שיכלה דם הפר ואח"כ יזה דם השעיר, דכתיב "וכלה מכפר את

הקודש", ועל כן יזה פעמיים אחת למעלה ושבע למטה, א' לשם פר ואח"כ א' לשם שעיר.

אם נתערב אחר הזאת דם הפר למעלה - אינו יכול לתת שבע למטה לשם שניהם, ואח"כ אחת למעלה לשם שעיר, דבעינן שנתינה למעלה של השעיר תהיה לפני הנתינה למטה, אלא יתן שבע למטה לשם פר, ואחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר.

נ"ז: נתערבו לו הכוסות שאינו מכיר איזה של פר ואיזה של שעיר- נותן ג' פעמים, שאז ממ"נ הקדים של פר לשל שעיר. רש"י כתב שמזה וכו' וכן בהיכל.

נתערבו מקצת הדמים ומקצת לא נתערבו כגון שנשפך מעט מכל מזרק למזרק שלישי, נותן מהדם הודאי, ושאר הדם לרב פפא אינו שיריים אלא הולכים לאמה המביאה את כל הלכלוך שבעזרה לנחל קדרון, אפילו למ"ד שכוס אחת עושה את חברתה שיריים, כיון שכאן הכוס של התערובת אינה ראויה. ולרב הונא בריה דרבי יהושע הוי שירים והולכים ליסוד מזבח העולה ואינו דחוי אפי' למ"ד שכוס עושה חבירו דחוי, דכיון שאינו ראוי לא נדחה.

דין שיירי דם חטאת - קיבל דם החטאת בד' כוסות, כל כוס שזרק ממנה הדם הנשאר בה הוי שיריים לכו"ע ונשפך ליסוד, וכוס שלא זרק ממנה, לת"ק נדחתה ונשפך הדם לאמה, דכתיב בשעיר נשיא "ואת דמו ישפוך", ולר"א בר"ש הוי שירים ונשפך ליסוד דכתיב בחטאת יחיד "ואת כל דמה ישפוך אל יסוד", והא דכתיב "ואת דמו ישפוך" אתא למעוטי שיריים שבצוואר בהמה.

עירוב דם הפר ודם השעיר - היה מערה דם הפר לתוך דם השעיר, וחוזר ומערה מהמזרק המלא לתוך המזרק השני כדי שיתערבו היטב, ומתני' כרבי יאשיה דס"ל שצריך לתת משניהם יחד על קרנות המזבח, דכתיב במתנות המזבח "ולקח מדם הפר ומדם השעיר". ולרבי יונתן נותן מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו דס"ל דהכי משמעתא דקרא. הגמרא אומרת שאף שבעלמא רבי יאשיה סובר שאע"פ שלא כתוב יחדיו הכונה יחדיו ורבי יונתן חולק, ונ"מ בהא דכתיב "איש אשר יקלל את אביו ואת אמו" אם המשמעות היא שניהם יחד (אי לאו סיפא דקרא "אביו ואמו קילל"), או שהמשמעות היא כל אחד בפני עצמו, הכא י"ל שרבי יונתן סובר שצריך לערבם, דכתיב "וכפר אהרן על קרנותיו אחת", אמנם בברייתא מבואר להדיא שלרבי יאשיה מערבם ולרבי יונתן לא מערבם, ולדידי' אחת היינו אחת בפר ואחת בשעיר.

דיני חציצה בקבלת הדם במזרק

קבלת הדם של כל הקרבנות היא ע"י כהן שאוחז בידו מזרק שהוא כלי שרת ומקבל בו את הדם, והנה לגבי כמה דינים בתורה יש דיני חציצה, וכגון הנוטל לולב עם סודר על ידו לא מהני, והגמרא מבארת מתי גם לענין קבלת דם הקרבנות יש דיני חציצה.

נ"ח. הגמ' מסתפקת מה הדין **בהניח מזרק בתוך מזרק וקיבל בו את הדם** בכל הקבלות

שבימות השנה, אי מין במינו חוצץ ונמצא שהקבלה לא היתה ע"י כהן כיון שהוא מחזיק במזרק החיצוני, או שאינו חוצץ.

ואין להוכיח מדתניא ונתן את המלא בריקן, דאין הכונה שנותן את המזרק המלא בתוך הריקן, אלא ששופך את המלא לריקן, ואף שכבר עירבם עושה כן כדי לערבם יפה.

ואין להוכיח ממה שהעומד על כלי או על רגל חבירו הוי חציצה אף שרגל ברגל זה מין במינו, ויש חציצה בריצפה דילפינן מכלי שרת שדבר המקדש יש בו חציצה, דשאני רגל שא"א לבטלה עד שחבירו יגמור עבודתו.

וללישנא בתרא הספק הוא אם דרך שירות בכך, ופשיט מדדריש תנא דבי רבי ישמעאל "כלי השרת אשר ישרתו", משמע ב' כלים ושירות אחת.

הניח סיב בתוך המזרק וקיבל בו את הדם - הגמ' מסתפקת אם זה חוצץ כיון דשזה מין בשאינו מינו, או שאינו חוצץ כיון דמחלחל. הגמרא רוצה להוכיח מדתניא בפרה לענין נתינת אפר לתוך מים חיים לקדשם, זולף והולך ממי המעין שירדו לשוקת דרך חור שבדופנה עד שמגיע לספוג ומבואר שרק המים שנבלעו בספוג פסולים, אבל שאר המים אינם נפסלים בגלל חציצת הספוג, והגמרא דוחה דשאני מיא דקלישי שהם נמצאים מכל צידי הספוג בינו לבין הכלי, אבל דם עב הוא. וי"א שבדם כשר דקליש, אבל בקומץ שהוא צריך להתקדש בכלי לאחר הקמיצה, וזה כנגד קבלת הדם, פסול משום חציצה.

נתינה מדם הפר והשעיר על מזבח הזהב

לאחר ההזאות מדם הפר והשעיר בקודש הקדשים ובהיכל היה הכהן גדול נותן מדם הפר והשעיר על המזבח הפנימי דכתיב "ויצא אל המזבח אשר לפני ד' וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב, והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים". הגמ' להלן מבארת מהי דרך הליכת הכהן למזבח ומהו סדר וצורת הנתינה על קרנות המזבח ועל ראש המזבח, ומה היה עושה עם שיירי הדם, והאם יש דין מעילה בשיירי הדם.

נ"ח: היציאה ממקום ההזאה על הפרוכת למזבח - לאחר הזאות הדם היה יוצא אל המזבח אשר לפני ד', והיינו מזבח הזהב, דכתיב "ויצא אל המזבח אשר לפני ד' " ומזבח החיצון אינו לפני ד', וכתיב לשון יציאה ללמדך שבשעת ההזאה היה עומד בין המזבח לפרוכת, (אבל בפר הבא על כל המצוות היה עומד מן המזבח ולחוץ, דכתיב "לפני ד' " -המזבח לפני ד' והכהן אינו לפני ד').

סדר המתנות על קרנות המזבח הפנימי - לתנא דמתני' סדר המתנות: מזרחית צפונית דס"ל כרבי יוסי שהיתה רק פרוכת אחת והיא היתה פרופה מן הצפון, וממילא היה מגיע בתחילה לקן צפונית מערבית, ושם לא היה נותן וכדלהלן, והיה יוצא לקרן מזרחית צפונית ונותן שם, וחוזר דרך ימין לקרן צפונית מערבית, מערבית דרומית, דרומית מזרחית, וזו שיטת ריה"ג. ולר"ע הסדר היה מזרחית דרומית דס"ל שהיו ב' פרוכות והחיצונה היתה פרופה מן הדרום וממילא הגיע בתחילה לקרן דרומית מערבית, ושם לא היה נותן וכדלהלן, והיה יוצא לקרן מזרחית דרומית ונותן שם, וחוזר לקרן דרומית מערבית, מערבית צפונית,

צפונית מזרחית. ולכו"ע אע"פ שאין מעבירין על המצוות לא היה מתחיל בקרן שהיה מגיע לשם בתחילה, דכתיב "ויצא אל המזבח" -שיצא בתחילה מכל המזבח.

ביאור מחלוקתם - י"ל שלכו"ע כל פניות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין (דילפינן מים שעשה שלמה שהפסוק מנה את סדר הרוחות לצד ימין), אלא שריה"ג יליף פנים מחוץ להקיף דרך ימין, ור"ע סובר שמדינא אין מעבירין על המצוות, אלא כיון דילפינן שיצא מחוץ למזבח יתחיל שם ויחזור לקרן שדילג עליה שזה לצד שמאל. ביאור נוסף- לר"ע מקיף בידו, ובזה אין דין פניה לימין, ולריה"ג מקיף ברגלו, ונחלקו אם לומדים מזבח הפנימי ממזבח החיצון, דבתרוייהו כתיב "סביב", או שלא לומדים כיון שכל המזבח הפנימי הוא כשיעור קרן אחת במזבח החיצון.

נ"ט. כיצד היה הכה"ג עובר מקרן לקרן - לת"ק היה מקיף את המזבח בהליכתו ועומד ליד כל קרן שנותן בה, ונותן את הדם מלמעלה למטה, שכיון שהיה עומד סמוך לאותה קרן שנותן עליה, וגובה המזבח ב' אמות שזה יותר מגובה ידו, וממילא היה צריך שראשי אצבעותיו יהיו למעלה, ואם היה נותן מלמטה למעלה היה מתלכלך הבית יד של כותנתו. ולר"א במקומו היה עומד ומחטא, שכיון שגודלו אמה על אמה לא היה צריך להקיפו ברגליו, ונחלקו ר"י ור"מ בדעתו, לר"מ על כולם היה נותן מלמעלה למטה בזו שלפניו כדי שלא יתלכלך, וכן בשתי הקרנות האחרות, חוץ מאותה שבאלכסון שכיון שהיא רחוקה אם היה נותן מלמעלה למטה זה טורח להיות כפוף ולפשוט זרועו עד סוף המתנה, ויותר קל לכפוף גופו ולפשוט זרועו מלמטה ונזקק והולך למעלה, ומתני' כר"י הסובר שעל כולם היה נותן מלמטה למעלה שכך נח לעשות בקרנות הרחוקות חוץ מאותה שלפניו. ושתי כהנים גדולים נשתיירו ממקדש ראשון, אחד אמר שהקיף בידו, והשני אמר שהקיף ברגליו.

אח"כ **היה מזה על טהרו של מזבח ז' פעמים** דכתיב "והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים", וטהרו היינו מקום גלוי בגג המזבח, שהיה חותה גחלים אילך ואילך ומזה ביניהם, ולא היה מזה על גבי האפר או הגחלים. (ורבה בר רב שילא רצה לומר שהכונה שהיה מזה בחציו באמצע גובה כתלו של המזבח, והגמרא דוחה את דבריו). לחנניה היה מזה בצד צפוני, לרבי יוסי בצד דרומי, דלכו"ע במקום שסיים מתנות הקרנות שם מזה על הגג, דכתיב "וטהרו וקדשו" מקום שקדשו בקרנותיו שם טהרו בהזאות, ונחלקו אם פתח הפרוכת היה בדרום או בצפון.

שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון, ששם היה פוגע כשיוצא, וכתיב "ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד" ואף שפסוק זה נאמר על פר כהן משיח, ה"פר" מרבה פר יום הכיפורים. ושיירי הדם שהזה על מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי, ששם היה יורד מן הכבש וילפינן ירידתו מהכבש מיציאתו מן ההיכל דבסמוך לו, ולרבי ישמעאל שניהן נשפכים ליסוד מערבי, דילמד סתום מן

המפורש, ולרשב"י שניהם נשפכים ליסוד דרומי, דסבר דפתח ההיכל בדרום של המזבח, וממילא היסוד הדרומי הוא נחשב "אשר פתח אהל מועד", ותלמידי רשב"י משכו את רבי ישמעאל לומר כדבריהם, וסימנך משכוח גברי לגברא -הרבים משכו את היחיד.

נ"ט: אלו ואלו מתערבים באמה ויוצאים לנחל קדרון ונמכרים לגגנים לזבל.

מעילה בדם - לר"מ ור"ש ומועלין בדמים הנ"ל מדרבנן לשלם קרן, ולחכמים אין מועלים בו אפילו מדרבנן, אבל מדאורייתא להוסיף חומש לכו"ע אין בדם מעילה, לעולא ילפינן מדכתיב "לכם שלכם יהא, ודבי רבי שמעון תנא "לכפר" לכפרה נתתיו ולא למעילה, ולריו"ח ילפינן מדכתיב "הוא" דינו לפני כפרה כמו לאחר כפרה, ובעינן תלתא קראי, למעטו מדין נותר שאם אכל דם נותר בשוגג אינו חייב אלא אחת משום דם, ומדין מעילה, ומדין טומאה שאם אכל דם קדשים בטומאת הגוף שהיא בכרת חייב רק משום דם, וכן אם שגג בדם והזיד באלו אינו חייב כרת, אבל מדין פיגול א"צ למעטו, דכל דבר שיש לו מתירין בין לאדם לאכילה בין למזבח להקטרה חייבים עליו משום פיגול, והדם הוא עצמו מתיר ועל המתיר אין חייבים משום פיגול. ולאחר כפרה אין בו מעילה, דאין לך דבר שנעשית מצוותו ומועלין בו.

ס. אין לך דבר שנעשית מצוותו ומועלין בו - אבל תרומת הדשן מועלין בה דכתיב "ושמו אצל המזבח" דטעון גניזה, אלמא אסור בהנאה משום קדושתו וממילא יש בו מעילה, וכן בגדי כהונה - ארבעה בגדי לבן של כה"ג ביוה"כ לרבנן טעונים גניזה ומועלים בהם, אבל לרבי דוסא ראויים הם לכהן הדיוט ובגדי כהונה אין בהם מעילה דלא ניתנה תורה למלאכי השרת, עגלה ערופה מועלין בה דכתיב "וערפו שם" שם תהא גניזתה, ולא ילפינן לעלמא, דשני כתובין הבאים כאחד אין מלמדים, ולמ"ד ששני כתובין מלמדין, הכא כתיב תרי מייעוטי, "ושמו" ו"הערופה".

מה מעכב בסדר עבודת יוה"כ

כל מעשה יוה"כ האמור במתני' על הסדר, אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום. לרבי יהודה דין זה הוא דווקא דברים הנעשים בבגדי לבן בפנים, אבל דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ כגון הגרלה ווידי ושפיכת שיריים וכל מתנות הפרוכת ומזבח הזהב מה שעשה עשוי, אמנם בשחיטה וחפינה מודה ר"י שהם מעכבים, דצורך פנים כפנים, ולרבי נחמיה אף דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ כגון אילו ואיל העם שהקדים להם הוצאת כף ומחתה מעכבים, אבל דברים הנעשים בבגדי זהב בחוץ אין מעכבים.

ס: לרבי יוחנן נחלקו בהא דכתיב "והיתה זאת לכם לחוקת עולם אחת בשנה", לרבי יהודה אחד ממעט בגדי לבן בחוץ ואחד ממעט בגדי זהב, ולרבי נחמיה אחד ממעט בגדי זהב ואחד ממעט שיריים שאינם מעכבים אף הנעשים בבגדי לבן אם הקדימו להם דבר המאוחר להם, ולרבי יהודה אם

העיקר מעכב אף השיריים מעכבים כיון שגם עבודה זו מעכבת את הכפרה ומאי חזית למעוטה. והגמרא מקשה שרבי יוחנן עצמו אמר שרבי נחמיה שאמר ששיריים שהקריבם בחוץ חייב מדבר למ"ד ששיריים מעכבים אלמא עבודה הם וקרינן בהו "ואל פתח אהל מועד לא הביאו". הגמרא נשאר בקושיא.

וכלה מכפר את הקודש - לר"ע דורשים שאם כיפר כילה ואם לא כיפר לא כילה, ולר"י דורשים שאם כילה כיפר ואם לא כילה לא כיפר. י"מ שאין המחלוקת אלא במשמעות דורשין, וי"מ שנחלקו אם שיריים מעכבי לר"ע אין מעכבים אלא רק עיקר המתנות, ולר"י רק אם כילה את הכל כיפר, דשיריים מעכבי.

קטורת שחפנה קודם שחיטתו של פר לא עשה כלום, ואף לר"י שבדברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ אין הסדר מעכב, הכא מעכב, דצורך פנים כפנים דמי.

ס"א. שיער ששחטו קודם מתן דמו של פר לא עשה כלום, ויחזור וישחוט את השעיר, ואם הזה מדם השעיר קודם שגמר דם הפר, יזה מדם הפר ויחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר.

כפרת יוה"כ - כתיב "וכפר את מקדש הקודש (-) לפני ולפנים אם נכנס לשם אדם טמא וידע מתחילה ולא ידע בסוף, ושעיר זה תולה להגן מפני היסורים עד שיודע לו ויביא קרבן עולה ויורד) ואת אהל מועד (-) טמאה (בהיכל) ואת המזבח (כמשמעו טמאה שאירעה לאדם שהיה במזבח ושהה כדי השתחויה, שזה שיעור שהיה למי שנטמאה בעזרה) יכפר (-עזרות), ועל הכהנים (כמשמעו) ועל כל עם הקהל (-) ישראל) יכפר (-לויים), לרבי יהודה הושוו כולם - כהנים לויים וישראלים להתכפר בוידי שיעיר המשתלח על שאר עבירות. ולר"ש כשם שדם השעיר מכפר על ישראל בטומאת מקדש וקדשיו בלא וידי, כך דם הפר מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו בלא וידי, וכשם שוידי שיעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות, כך וידי פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות, והושוו דבני כפרה נינהו, מיהו כל חד מכפר בדידה.

נשפך הדם באמצע ההזאות - לר"מ הזאה שבפנים ושעל הפרוכת ושעל המזבח כל אחד הוא כפרה בפני עצמו, ואם נשפך הדם באמצע ההזאות יתחיל מתחילת אותו מקום שהוא מזה שם, דכל מקום הוא כפרה בפני עצמו. ולר"א ור"ש אינו חוזר על ההזאות כלל אפילו לא נגמרה אותה כפרה, אלא מתחיל ממקום שפסק. ונחלקו בהא דכתיב "מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה", לר"מ הכונה חטאת אחת ולא לעשות כפרה אחת משני חטאות, ולר"א ור"ש הכונה חיטוי אחד ולא לעשות אותה הזאה שני חיטויים. שיריים לכו"ע לא מעכבי כלל.

וכן נחלקו ב**לוגין של מצורע** שלר"מ מתנות שבפנים דכתיב "וזה מן השמן באצבעו שבע פעמים", ומתנות שבבהונות דכתיב "ומן השמן אשר על כפו יתן הכהן על תנוך אוזן המיטהר הימנית ועל בוהן ידו הימנית" כ"א כפרה בפני עצמה, ואם נשפך השמן

יתחיל מתחילת אותה נתינה, ולר"א ור"ש ממקום שפסק משם מתחיל. ומתנות הראש דכתיב "ומיתר השמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המיטהר" לכו"ע אינם מעכבות, דגבי בהונות כתיב "ומיתר" וגבי ראש כתיב "והנותר" והיינו שמה שנשאר מהשיריים יתן על הראש, והוו שירי שיריים.

ס"א: אשם מצורע ששחטו שלא לשמו כגון לשם עולה או שלמים, שהדין הוא שכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה לריו"ח הדין בזה תלוי במחלוקת הנ"ל, שלר"מ דס"ל שעבודה שלא נגמרה הרי היא כמי שאינה, הכא נמי אע"פ שנתן ממנו לבהונות הרי היא כמי שאינה, וממילא יביא אחר ויתחיל מתחילה, ולר"א ור"ש אין לו תקנה דהכא א"א לגומרה באחר, דכתיב "כבש אחד אשם" אשם אחד אמרתי לך ולא שתי אשמות. ולרב חסדא הכא מודה ר"מ שאין לו תקנה דכתיב "והקריב אותו לאשם" והיינו אותו שהונוף עם הלוג, שאינו יכול להביא אחר. ותניא כוותיה דריו"ח שאם שחטו שלא לשמו או שלא נתן מדמו לגבי בהונות ה"ז עולה ע"ג המזבח וטעון נסכים, וצריך אשם אחר להכשירו לטהרו לאכול בקדשים, ור"ח יפרש "צריך" ואין לו תקנה. לתוס' הסוגיה לא מדברת בשחטו שלא לשמו, דבזה כל מה שנתן ממנו כמאן דליתיה, אלא איירי שנשפך דמו קודם מתן בהונות.

נזיר ממורט שאינו יכול לגלח, לב"ה א"צ העברת תער, ולב"ש צריך העברת תער, (ובנזיר גרס איפכא. תוד"ה נזיר). לרב חסדא כוונת ב"ש צריך ואין לו תקנה, ולרב פדת ב"ש סוברים בזה כר"א שנזיר שאין לו בוהן יד ורגל נותן על מקומם וטהור והכא נמי יעביר התער על מקום השיער, (ולר"ש יכול לתת על של שמאל, ולת"ק אין לו טהרה עולמית דבעינן קרא כדכתיב).

קבלת דם אשם מצורע - ב' כהנים מקבלים דמו, אחד ביד לצורך נתינה על המצורע, דכתיב "ונתן" מה נתינה בעצמו של כהן, אף לקיחה בעצמו של כהן, ואחד בכלי לזריקה על המזבח, דכתיב "כי כחטאת האשם הוא" מה חטאת טעונה כלי דכתיב בעולה ושלמים "וישם באגנות" וכל הקרבנות נלמדים בהקש מעולה ושלמים, אף האשם טעון כלי.

שריפת פרי ושעירי יוה"כ - לר"א ור"ש כולם מטמאים בגדים, ונשרפים בבית הדשן, והיינו אם נשפך הדם לאחר המתנות שבפנים והביא פר אחר למתנות הפרוכת ואח"כ נשפך הדם והביא פר אחר למתנות המזבח, כולם נשרפים בבית הדשן חוץ לג' מחנות, ומטמאים את בגדי העסוקים בשריפתם, ולחכמים רק האחרון שגמר בו הכפרה.

ס"ב. נשפך דם השעיר לאחר מתנות פנים חוזר ומגריל, ואם נשפך הדם שוב לאחר מתנות הפרוכת חוזר ומגריל, נמצאו ג' שעירים לעזאזל, אבל אין משלח לעזאזל אלא שעיר אחד דכתיב "אותו" לשלח אותו לעזאזל, י"א שמשלח את הראשון, דמצוה בראשון (כרבי יוסי בהפריש פסחו ואבד והפריש אחר ונמצא שמצוה בראשון אע"פ שהופרש השני קודם חצות וכשהגיע זמן שחיטת הפסח שניהם נעשו ראויים יחד, ואם השני מובחר יביאנו. אבל ממה שבתרומת הלשכה לרבי יוסי היה כתוב על הקופות א' ב' ג' א'

משום שמצוה בראשון א"א ללמוד לכאן, די"ל דשאני התם שבזמן שהראשונה היתה ראויה להקריב ממנה עדיין לא היתה השניה ראויה שהראשונה נראית להקרבה משנתרמה, אבל כאן השעיר הראשון אינו ראוי לשילוח עד גמר מתנות הדמים), וי"א שמשלח את האחרון הואיל וגמר בו הכפרה.

שני שעירי

שני שעירים שוים

שני שעירי יום הכיפורים מצוה שיהיו שווים זה לזה בכמה דברים, וכן הדין בשני כבשי מצורע ובשני צפורי מצורע, וכן בשני הכבשים של מוסף שבת, ובדיעבד אין זה מעכב. הגמרא מבארת במה צריך שיהיו שווים, ומנין לומדים דינים אלו לכתחילה ובדיעבד.

שני שעירי יוה"כ מצותם שיהיו שווים במראה -לבנים או שחורים או שחומים, בקומה, בדמים, ובלקיתחתם כאחד, דכתיב "שני שעירי עיזים", ו"שני" מיותר שהרי מיעוט "שעירי" שנים. ואם אינם שווים או לא נלקחו באותו יום כשרים, דכתיב ב' פעמים "שעיר", ולולא רבוי זה היינו אומרים שזה לעיכובא, דכתיב ג' פעמים "שני", ומ"חוקה" ליכא למילף, דלא כתיב חוקה אלא על העבודה, ולא על הלקחה שהיא מתמול שלשום. והשתא דילפינן שאינו מעכב חד קרא למראה וחד לקומה וחד לדמים.

ס"ב: כבשי מצורע וציפורי מצורע ומוספים של שבת מצוותם שיהיו שווים, דכתיב כבשׂי מצורע ומוספין "שני כבשים" ו"שני" מיותר שהרי מיעוט כבשים שנים, ובצפורים כתוב "שתי צפורים". אמנם דין זה במצורע אינו לעיכובא, דכתיב ב' פעמים "הכבש" וב' פעמים "צפור" (וקמ"ל שלא לומדים מ"תהיה" שזה לעיכובא, אלא לומדים שעכב בשאר דיני מצורע).

אמנם כבשי התמיד א"צ להיות שווים, והא דכתיב "שניים ליום" היינו שצריך לשחטם כנגד היום -כנגד זריחת השמש, תמיד של שחר בקרן צפונית מערבית שכיון שהשמש במזרח בשיפולי הרקיע והכתלים היו גבוהים היה צל הכותל הרבה לכיוון מערב, ולכן צריך להרחיקו לצד מערב ככל יכולתו, וצפונית משום שקדשי קדשים שחיטתם על ירך המזבח צפונה, ושם היה בית המטבחים והיו קבועים ברצפה כ"ד טבעות בריבוע של כ"ד אמות על כ"ד אמות, כמנין כ"ד משמרות, ונותנים ראש הבהמה לתוכם, בטבעת השניה לכיוון צפון, (כדי שהטבעת הראשונה תסייע לאחוז רגלי הבהמה שלא תתהפך), ופני השוחט וצואר הבהמה היו באלכסון לצד מזרחי צפוני, ושל בין הערבים בקרן מזרחית צפונית בטבעת השניה ופניו למערב דרום באלכסון, שזריחת החמה באה משם.

דין "ראוי לפתח אוהל מועד" בשוחט בחוץ

השוחט קרבן מחוץ לעזרה חייב כרת, דכתיב "איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור וכו' או אשר

ישחט מחוץ למחנה,ואל פתח אוהל מועד לא הביאו וכו' ונכרת האיש ההוא מקרב עמו". אמנם חז"ל דרשו שחייב זה אינו אלא בקרבן הראוי להקרבה בעזרה, ולהלן יבואר בכמה אופנים האם הקרבן נקרא ראוי להקרבה או לא.

שני שעירי יוה"כ ששחטם בחוץ קודם הגרלה שהם קדושים שהרי הם נקנים מתרומת הלשכה, חייב על שניהם משום שחוטֵי חוץ, אע"פ שהם עצמם עדיין אינם ראויים להקרבתם. רב חסדא (וי"א רבה) מבאר הטעם הואיל וראויים הם לשעיר הנעשה בחוץ - חטאת מוסף יוה"כ, דלא בעי עקירה אע"פ שלקחו לשם שעיר הנעשה בפנים, דשניהם שמם חטאת, ואע"ג דמחסרי עבודת היום -מתן דמי הפר והשעיר וחפינת הקטורת והקטרתה הראויים ליקדם למוספין, קסבר **אין מחוסר זמן לבו ביום**, אבל אין חשובים ראויים לשעיר הנעשה בפנים, הואיל ומחוסר הגרלה ועלית גורל מתוך הקלפי מעכבת אע"פ שהנחה אינה מעכבת, ומחוסר הגרלה כמחוסר מעשה אע"פ שאינו מעשה בגופן דרק עליית הגורל מעכבת אבל לא ההנחה, אפ"ה הואיל ומצוה האמורה בהן היא כמחוסר מעשה דמי. ואם שחטם לאחר הגרלה, חייב על של שם ופטור על של עזאזל.

שלמים ששחטם קודם שנפתחו דלתות היכל פסולים, דכתיב "ושחטו פתח אוהל מועד" בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול. ולרב חסדא אם שחטם בחוץ קודם שנפתחו דלתות ההיכל פטור, דמחוסר פתיחה אע"פ שאינו מעשה בגופן כמחוסר מעשה הואיל ובהן נאמר הוי כמעשה בגופן.

ס"ג. פסח ששחטו בחוץ בשאר ימות השנה-

לרב חסדא- לשמו פטור דאינו ראוי לשמו בפנים, ושלא לשמו אלא לשם שלמים חייב דראוי הוא לשם שלמים בפנים, וסתמא לשמו ופטור, ולא חשיב ראוי לשלא לשמו בפנים, דבעי עקירה אינו ראוי בפנים לשלמים אא"כ עקר שם פסח ממנו.

לריו"ח- י"א בין לשמו בין שלא לשמו פטור, דעקירת חוץ לאו שמה עקירה, דלא הכשיר הכתוב פסח בשאר ימות השנה לשם שלמים אלא בפנים ובעקירת השם, וי"א בין לשמו בין שלא לשמו חייב, דפסח בשאר ימות השנה שלמים הוא, וא"צ עקירה.

מחוסר זמן בין בגופו כגון בתוך ז' ימים ללידתו, בין בבעלים, השוחטו בחוץ פטור, ואיזה מחוסר זמן בבעלים, כגון זב וזבה ומצורע שצריכים להביא קרבנותיהם לסוף שבעה, ויולדת שצריכה להביא קרבנותיה בסוף מלאת ימי טהרה, שהקריבו לפני הזמן חטאת או אשם בחוץ, דבפנים א"א להביאם לשם חובה כיון שלא הגיע הזמן, ולא לנדבה כיון שחטאת ואשם אינם באים בנדבה, (אבל בעולה ושלמים חייבים כיון שאפשר להביאם בפנים לנדבה, ושלמים היינו בנזיר). לרב חלקיה בר טובי אם שחט אשם שלא לשמו כגון לשם עולה או שלמים חייבים, כיון שהוא ראוי לעולה ושלמים בפנים, דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, וס"ל שעקירת חוץ שמי' עקירה.

ס"ג: שחט השעירים בחוץ לאחר הגרלה חייב על של שם ופטור על של עזאזל, דאף ששני

השעירים ראויים לבוא אל פתח אוהל מועד, דרשינן "אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אוהל מועד לא הביאו להקריב קרבן **לד'**" להוציא של עזאזל שאינו מיוחד לד'.

השוחט קדשי בדק הבית בחוץ פטור משום שחוטֵי חוץ, ואף שהם נחשבים קרבן דכתיב "ונקרב את קרבן ד' וכו' כלי זהב וכו' ", מ"מ הא כתיב "ואל פתח אוהל מועד לא הביאו" וזה אינו ראוי לפתח אוהל מועד דאין קדשי בדק הבית עתידים לבוא לפתח אוהל מועד. וי"מ הטעם משום שסתם קדשי בדק הבית הם בעלי מומים שהרי המתפסי תמימים לבדק הבית עובר בעשה, אך בגמרא בזבחים מבואר דלא כדבריהם.

דיני שעיר המשתלח

שעיר המשתלח ושאר קרבנות בעלי מום או מחוסר זמן - מחוסר זמן בהמת קרבן קודם יום השמיני אין נותנים ממנו על המזבח, ואף אין מקדישים אותו, ואינו ראוי לשעיר המשתלח, דכתיב "ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה **לד'**" , (והכא דרשינן "לד' " לרבות דכל מקום דורשים לפי עניינא דקרא), ובאמת א"צ לזה דרשה שהרי אין הגורל קובע לד' אלא בראוי לד' וכיון שאינו יודע איזו בהמה תצא בגורל אינו יכול להביא אחד מהם מחוסר זמן, (ואף לחנן המצרי דס"ל שאפילו אם דם השעיר לד' נמצא בכוס ומת המשתלח, מביא שעיר לעזאזל ובפשוטו הכונה ללא הגרלה, י"ל דהיינו שהדם שבכוס אינו נדחה, אבל צריך להגריל ואותו שיצא לד' ירעה, ויתכפר בדם של הראשון), אבל לר"ש הסובר שאם מת אחד מביא חבירו שלא בהגרלה בעינן דרשה, או דאיצטריך קרא להיכא שהומם וחיללו על שעיר אחר שזבז א"צ הגרלה כיון שהוא בא מכח הראשון, ומום פוסל בשעיר המשתלח דכתיב "ואשה לא תתנו מהם על המזבח **לד'**" , ו"אשה" אלו החלבים, ואסור להקטיר אפילו מקצתם כזית מהם דכתיב "מהם", ולא לזרוק דמם על המזבח דכתיב "מזבח". וצריך ילפוטא לשעיר המשתלח גם לפסול מחוסר זמן וגם לפסול בעל מום, דמחוסר זמן חמור כיון שעדיין לא הגיע זמנו, ובעל מום חמור משום דמאיס.

ס"ד. לרבא הריבוי בשעיר המשתלח הוא לדין מחוסר זמן של **אותו ואת בנו** לומר שאינו ראוי לשעיר המשתלח, וכגון ששחט אמו לחולה ביו"כ, ואף שהאיסור הוא על שחיטת שניהם, דחיתו לצוק זו היא שחיטתו.

מת אחד מן השעירים

שני שעירי יום הכיפורים נקבעים למצותם ע"י גורל, והיכא שמת אחד מהם לאחר ההגרלה צריך להביא שנים חדשים, ויש לדון איזה שעיר אין עובדים בו, ומה יעשה עם אותו שעיר, וזה תלוי בדין בעלי חיים שנדחו מהקרבה אם הם חוזרים להיות ראויים, או שדינם לרעות עד שיפול בהם מום, או שדינם למיתת, וכדלהלן.

אם מת אחד השעירים לפני ההגרלה, יביא שעיר אחר שיהיה זוג לשני.

אם מות אחד מהשעירים אחרי ההגדרה, יביא זוג חדש ויגריל עליהם בתחילה, אם של שם מת יאמר זה שעלה עליו הגורל לד' יתקיים תחתיו, ואם של עזאזל מת יאמר זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו, והשני (להלן יבואר מיהו השני) ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה, שאין חטאת ציבור מתה, (ולרבי יהודה תמות, ושיטתו תבואר להלן).

שיטת רב שהשעיר השני מהגורל הראשון קרב, והשעיר השני מהגורל השני ירעה. ולריו"ח של ראשון ירעה ושל שני קרב. ומחלוקתם היא שלריו"ח בעלי חיים נדחים, ולרב רק בשחוטם אמרין הואיל ונדחה ידחה, ולכן אם מת המשתלח ישפך הדם, אבל בעלי חיים אינם נדחים, דילקי מבעל מום עובר שהוא חוזר להיות ראוי לקרבן, דכתיב "כי משחתם בהם מום במ לא ירצו" אבל כשאין מום במ ירצו.

ובאמת רב מודה שאפשר להקריב את השני, אלא דסבר כרבי יוסי דמצוה בראשון, דאמר רבי יוסי המפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ואח"כ נמצא הראשון מצוה להקריב את הראשון אע"פ שכשהגיע חצות שהוא זמן שחיטת הפסח שניהם ראויים להקרבה, ואם היה השני מובחר ממנו יביאנו (והתוס' ד"ה ואם) מסתפקים אם גם בשעירי יוה"כ אם היה השני מובחר ממנו יביאנו, או לא, ולחכמים איזה שירצה יקריב, (ומקופות שאמר רבי יוסי שכותבים א' ב' ג' לידע איזה תרומה ראשונה אין ראייה לכאן, דילמא שאני התם דשם הראשון היה ראוי לפני השני וכאן אין ראויים אלא אחרי מתן דם הפר ואז שניהם ראויים).

רבא מדייק ממתני' כרב, ובברייתא מבואר כרבי יוחנן, ודורשים מ"יעמד חי" ולא שכבר עמד ונדחה ע"י חבריו, דבעינן עמידה אחת ולא שתי עמידות, שהשעיר מהזוג השני נשלח לעזאזל.

א"א ללמוד ממחוסר זמן ששייך להיות ראוי אחרי שלא היה ראוי, דהיכא שנראה ונדחה חמור יותר מהיכא שלא היה ראוי עדיין. ולריו"ח "בהם" מומעט שאר בעלי חיים שנדחו, ורב

ממעט מ"בהם" שאברים של עולה תמימה שנתערבו באברים של בעלת מום, כל אבר שקרב אחד ממנו לפני ששמו לב לתערובת, יכול להקריב כולם ותולים האיסור באותו שקרב, ותולין לקולא הואיל ואין כאן ספק איסור דאורייתא, דילפינן שלא הזהירה תורה על בעלי מומין אלא כשהם בעצמם ולא בתערובת, וכשיטת ר"א, (אבל לחכמים אפי' קרבנו כולם חוץ מאחד יצא לבית השריפה), וריו"ח לומד דין זה מדכתיב בהם ולא כתיב במ, ורב במ בהם לא דריש.

ס"ד: שיטת רבי יהודה שהשעיר השני שבזוג הראשון ימות ולא ירעה, ויתכפר בשני שבזוג שני. לרב סובר ר"י שבעלי חיים נדחים ולכן ימות, ובזה נחלקו. ולריו"ח צ"ב במה נחלקו, ומתני' דייקא כרב. והא דתלי רבנן טעמא דרועה משום שאין חטאת ציבור מתה, לריו"ח ביחיד מודים חכמים שתמות, וכדרכי אבא שאמר במפריש חטאתו ונאבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאה הראשונה, לרבי מתכפר באחת מהם והשניה תמות, ולרבנן רק בנמצאת לאחר כפרה תמות השניה, אבל בנמצאת קודם כפרה לאחר הפרשה רועה, ואמר רבי אבא שלכו"ע אם נתכפר באינה אבודה תמות האבודה, דכך נאמרה הלכה למשה מסיני חטאת שאבדה ונתכפרו בעליה באחרת מתה, ורק בנתכפר בראשונה והשניה עומדת נחלקו אם מפריש לצורך תשלומי אבד כאבד דמי או לא, ולכן לרבי יוחנן אמרי רבנן שאין חטאת ציבור מתה, אבל חטאת דיחיד תמות, דהוי כנתכפר באינה אבודה והדחיה קיימת, ולרב שמקריבים את השניה שבזוג הראשון אמאי בשל יחיד תמות, דאפילו לרבי לא תמות כיון שלא הופרשה לתשלומי אבד, שהרי המשתלח מת, וכיון שאין בעלי חיים נדחים היה יכול להקריב גם אותו, לכאורה דינו כמפריש שתי חטאות לאחריות שהוא מתכפר באחד מהם והשניה תרעה. ומיישבת הגמ' דכיון שאמר רבי יוסי מצוה בראשון מעיקרא כמפריש לא יבוד דמי, ומתני' רבי היא.

ס"ה. ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח כיון שעדיין לא הזה דמו וכתיב חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן, וצריך להביא דם אחר, וא"א

להביא בלא הגרלה, וכיון דס"ל שבעלי חיים נדחים ימות המשתלח הראשון, ואם מת המשתלח ישפך הדם, דאע"פ שקיים מצות הגרלה ורק הגרלה מעכבת בו ולא וידוי לר' יהודה, וכ"ש ששילוח אינו מעכב לכו"ע שהרי הוא נעשה ע"י איש עיתי ולא כתיב חוקה אלא על דברים הנעשים בבגדי לבן, מ"מ הא כתיב "יעמד חי לפני ד' לכפר" דבעינן שיהיה חי עד שעת מתן דמים של חבריו ואם מת קודם אין כפרת הדם כלום, וממילא צריך להביא אחר, וכיון שא"א להביא אחר בלא הגרלה צריך להביא שנים, וממילא ראשון נדחה, דשחוטם נדחים לכו"ע.

פר ושעיר של יום הכיפורים שאבדו שקלים שנגנבו או אבדו - בני העיר ששלחו שקליהם לירושלים ע"י שליח ונגנבו או שנאבדו, אם נתרמה התרומה לפני שנודע שאבדו נשבעים השלוחים שבועת השומרים לגזברים כיון שההפסד הוא להקדש, דכיון שתורמים על האבדו שלא נודע, אין הבעלים חייבים להביא שקלים אחרים, (והא דתניא תורמין על האבדו ועל הגבוי, לרש"י "ב"מ נ"ח) הכונה אבדו שבא ליד שליח ואבד ולא נודע לבעלים קודם התרומה, ועל הגבוי ביד שליח ולא אבד, ואם לא נתרמה התרומה נשבעים לבני העיר, ובני העיר מביאים שקלים חדשים, ואם נמצאו השקלים הראשונים שאבדו או שהחזירו הגנבים, לחכמים אלו ואלו שקלים ואין עולים להם לשנה הבאה, ולרבי יהודה עולים להם לשנה הבאה. ורבא מבאר שרבי יהודה סובר שחובות של שנה זו קרבות לשנה הבאה.

פר ושעיר של יוה"כ וכן שעירי ע"ז (צ-ציבור שחטאו בע"ז בהוראת בי"ד ומביאים פר לעולה ושעיר לחטאת), שאבדו, והפריש אחרים תחתיהם ונמצאו הראשונים לרבי יהודה הראשונים ימותו, (ולר"א ור"ש ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה, שאין חטאת ציבור מתה, ולא נקט פר העלם דבר של ציבור, משום שפר העלם דבר של כהן משיח שטעה ועשה בהוראת עצמו, בזה מודים ר"א ור"ש. תוד"ה וכן).
הגמרא שואלת למה לא ישמרם לשנה הבאה.

מבצע סיכומי סוגיות
מערכת 'תמצית' יוצאת בתוכנית חדשה של כתיבת ושלחת סיכומים ע"י כלל הלומדים ושלחתם למערכת.
מתווה מיוחד המועיל מאד לבהירות וזכרון. שיעור הסברה על המתווה בקו תמצית 02-3131-465. שלושה 7.
הנרשמים (בגדרים פלוס קופת תמצית) לשליחת הסיכומים, זכאים לשמיעה טלפונית של הקורס המלא 'אומנות הסיכום - כדרך להתענג בידעת התורה' במחיר 120 ₪ במקום 500, ולבחורים 60 ₪ במקום 300.
הגרלות מיוחדות לכותבי הסיכומים.

קורס ללמוד להנות ולזכור
13 שיעורים לשמיעה טלפונית 500 ₪ בלבד
ההרשמה בגדרים פלוס קופת תמצית, שיעור הפתיחה חייגם בקו 02-3131-465 שלושה 4
מבחני 'לדעת'
מבחן שבועי על דף היומי, עמוד היומי, משנה ברורה, חפץ חיים ואהבת חסד
ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי עד יום שלישי בשעה 5:00 בבוקר:
- בטלפון 0737-289-669
- במייל 7692282@gmail.com
- בגדרים פלוס קופת לדעת.
הגרלות בכל שבוע על 500 ₪ במזומן, 50 זוכים בזכות קניה 100 ₪ ביפה גוף.

סיכומי 'תמצית'
ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית החדשים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר (לפי סדר הדף היומי בלבד).
- בגרלות ההפצה
- במייל 7692282@gmail.com
בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום, ומפעל הש"ס.
קו עדכונים ושיעורים - 02-3131-465

תמצית
סיכומי שיעור, הלכה ומספר
7892282@gmail.com

לאתר
מבחנים שמיניים
בנוי ואמיר שמר, ד"ר וד"ר אגמון וסני
0737-289-669

מבחנים בעמוד היומי

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש
ש"ק ומועדים, משנ"ב, ספרי מוסר ועוד
בטלפון 03-6171132

ניתן לעשות את המבחנים
בס"ק: 0737-289-669
7692282@gmail.com
ובעמדות לדריס פלוס' (דעת)

מבחן 110 < ראש השנה

יומא ס"א: עד ע.

האם היו מלוים את המשלח עד לצוק?

א' כן.
ב' לא.
ג' מחלוקת.

ס"ז: מהי קושית הגמרא (לפי רש"י) על מה

שכתוב בתנ"ך במגילת הקטנים על גבי המזבח?

א' שאין להקטירם בבגדי לבן.
ב' שאין להקטירם בבגדי לבן.
ג' שאם מקטירים אותם מיד לא צריכים מגיס.

ס"ח: היכן היו נשרפים הפר והשעיר?

א' במזבח.
ב' מחוץ לעזרה.
ג' מחוץ לג' מתנות.

ס"ח: מתי הכהן גדול יכול להמשיך בעבודה

אחרי שליחת השעיר לעזרה?

א' י"א מיד, וי"א כשהגיע לצוק.
ב' י"א מיד וי"א אחרי ג' מילין.
ג' י"א אחרי ג' מילין וי"א כשהגיע לצוק.

ס"ט: מה אסור לעשות עם כלאים?

א' לבישה והעלאה אסורים מדאורייתא, ומדרבנן

אסור אף להציעם תחתיו.

ב' לבישה והעלאה אסורים מדאורייתא, ולהציע

תחתיו מותר.

ג' לבישה אסורה מדאורייתא, העלאה אסורה

מדרבנן, להציע תחתיו מותר.

ס"ט: היכן היתה קריאת התורה ביום

הכיפורים?

א' בעזרת ישראל.
ב' בעזרת נשים.
ג' בחד הבית.

ע: מתי ביום הכיפורים היה הכהן גדול עושה

את אילו ואיל העם?

א' בסבילה שניה בבגדי לבן.
ב' בסבילה שלישית בבגדי זהב.
ג' בסבילה חמישית בבגדי זהב.

מבחן 109 < פרשת נצבים וילך

יומא ס"א: עד ס"ו:

ס"א: האם אפשר להביא שעיר המשתלח שאינו בן

ח' ימים או בעל מום?

א' כן.
ב' לא.
ג' כשאינו בן ח' ימים כן ובעל מום לא.

ס"ב: באיזה אופן מודה רבי יוחנן שאין דיווי

בבעלי חיים, ובאיזה אופן מודה רב שישי דיווי

(גמרא ורש"י)?

א' רבי יוחנן מודה דק במחוסר זמן, ולרב תמיד אין

דיווי.

ב' רבי יוחנן מודה גם בבעל מום עובר, ורב מודה

בשחטים.

ג' רבי יוחנן מודה שמחיים אין דיווי, ולרב גם בשחטים

אין דיווי.

ס"ד: למה לפי רבי יהודה אליבא דרב אם נשפך דם

השעיר לדי' ימות השעיר המשתלח?

א' משום דס"ל שבעלי חיים נדחים.

ב' משום שעדיף לשלח את השעיר החדש.

ג' מחלוקת.

ס"ה: פר ושעיר של זים הכיפורים שאבדו והקריב

אחרים תחתיהם ונמצאו הראשונים, מה דינם?

א' ימות.

ב' ידעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה.

ג' מחלוקת.

ס"ו: למסקנה מה הטעם שלא שומרים את הפר

של יוה"כ שנאבד לשנה הבאה?

א' מפני שקרבן ציבור צריך לבוא מתרומה חדשה.

ב' גזירה משום חטאת שמתו בעליה.

ג' גזירה משום תקלה.

ס"ז: האם ישראל כשר להולכת השעיר לעזרה?

א' כן.
ב' לא.
ג' מחלוקת.

ס"ח: אם השעיר לעזרה חולה, האם מותר להרכיבו

על כתפו יוה"כ שחל בשבת?

א' אסור.
ב' מותר רק לרב נתי שהיה נושא את עצמו.
ג' מותר לכלי עלמא.

מבחן 108 < פרשת כי תבא

יומא ס. עד ס"ג.

ס. באיזה אופן נחלקו רבי יהודה ורבי נתניה האם

הסדר מעבד?

א' בדברים העשים בבגדי לבן בפנים.

ב' בדברים העשים בבגדי לבן בחוץ.

ג' בדברים העשים בבגדי לבן בחוץ.

ס: כהן שחפן את הקטורת לפני שחיטת הפר, האם

זה מעבד?

א' לא.

ב' כן.

ג' מחלוקת.

ס"א: באיזה אופן נחלקו תנאים האם חוזר לתחילת

אותו דבר או שמתחיל ממקום שפסק?

א' בנשפך הדם באמצע ההזאות.

ב' בנשפך הדם של מצורע.

ג' שתי התשובות נכונות.

ס"א: נזיר קרת, כיצד ינהג בבית תגלתה?

א' י"א שא"צ לגלה, וי"א שצריך ואין לו תקנה.

ב' י"א שא"צ לגלה, וי"א שיעביר תער על מקום השיער.

ג' י"א שא"צ לגלה, וי"א שצריך ואין לו תקנה, וי"א

שיעביר תער על מקום השיער.

ס"ב: המפורש פסחו ואבד והפריש אחר, באיזה

אופן אמר רבי יוסי שמצוה להקריב את הראשון

(גמרא ורש"י)?

א' רק אם השני הופרש אחרי הצות.

ב' גם אם השני הופרש קודם הצות.

ג' מחלוקת.

ס"ג: אלו קרבנות צריכים להיות שוים?

א' שעירי יום הכיפורים, כבשי מצורע, ומספין.

ב' שעירי יום הכיפורים, כבשי מצורע, ומספין.

ג' שעירי יום הכיפורים, כבשי מצורע, ומספין.

ס"ד: קרבן שהוקרב מוחזק לעזרה כשהוא בן ז' ימים

או בוב לפני ז' מלאות לו ז' ימים, האם יש בזה חיוב

כרת?

א' כן.

ב' לא.

ג' אם הקרבן בן ז' ימים לא, ואם לא מלא ז' ימים לוב כן.

מבחן 107 < כי תצא

יומא נ"א: עד נ"ט:

נ"ו: מדוע סובר רבי יהודה למסקנה שלא היה אלא

כן אחד לם הפר והשעיר?

א' מפני שתמיד חוששים שלא ישים לב לכתובה

ויהלוק.

ב' שפא מתוך חולשתו של הכה"ג לא ישים לב

לכתובה ויהלוק.

ג' שפא יניח את שניהם ויקדוש הדם.

נ"ז: אם נתערבו דם הפר והשעיר לפני שנתן

משניהם, מדוע אין נתניה אחת עולה לשניהם?

א' משום שצריך נתניה מכל אחד בפני עצמו.

ב' משום שצריך לתת דם השעיר דווקא אחרי נתניה

מדם הפר.

ג' משום שידים חלוק.

נ"ז: האם היה נותן דם הפר והשעיר יחד או מכל

אחד בפני עצמו?

א' בקודש הקודשים ובהיכל היה נותן מכל אחד בפני

עצמו, ועל מזבח הזהב משניהם יחד.

ב' בקודש הקודשים ובהיכל היה נותן מכל אחד בפני

עצמו, ועל מזבח הזהב מתחלקות.

ג' בכל מקום היה נותן מכל אחד בפני עצמו.

נ"ח: למסקנת הגמרא (ללישנא קמא) האם יש

הצצה כשמוציא מזהב בתוך מזהב ומקבל בו את

הדם?

א' יש הצצה.

ב' אין הצצה.

ג' הגמרא נשארת בספק.

נ"ט: איזה חילוק בין הזאת פר העלם דבר של

ציבור להזאת פר יום הכיפורים אינו נכון?

א' פר העלם דבר של ציבור היו הזאותיו מפורשות, ושל

יוה"כ מלמעלה למטה.

ב' פר העלם דבר של ציבור היה עומד אחרי המזבח,

ובפר יום הכיפורים בין המזבח לפתחת.

ג' פר העלם דבר של ציבור היה על הפתחת ממש,

ופר יוה"כ כנגד הפתחת.

נ"ט: מה היה עושה עם שירי דם הפר?

א' שופך ישר לתוך האמה.

ב' שופך ליסוד הדורגה של המזבח הפנימי.

ג' שופך ליסוד המערבי של המזבח החיצון.

נ"ט: באיזה דבר מצינו שיש בו איסור הנאה

מדאורייתא אע"פ שנעשית מצוותו?

א' תרומת הדשן.

ב' דם לאחר כפרה.

ג' שתי התשובות נכונות.